

[Bertel Dahlggaard.]

gang man har forsynet sig mod disse fundamentale synspunkter, er forsøgene på at forene Nordens kraft mislykkedes.

Fortiden taler her manende til os. I det 15. århundrede udfoldede sig en virkelig nordisk statstanke i Kalmarunionen, men den bestod ikke tidernes prøvelse, fordi den byggede på et enkelt lands overmagt og kun var forankret i adelsslægters stands- og slægtsinteresser. I de følgende århundreder var der enkelte statsmænd, der stadig forstod betydningen af, at krig og tvedragt afløstes af nordisk solidaritet, men hver gang strandede forsøgene på kortsyn hos kongerne eller manglende forståelse hos folkene. En stakket stund i det 18. århundrede stod rigerne samme til værn for nordiske økonomiske fællesinteresser gennem det væbnede neutralitetsforbund, men først det 19. århundredes skandinavisme betegner et forsøg på at bygge en nordisk politik på stærke folkestemninger i de tre lande.

Der er jo ofte fældet hårde domme over denne studenterskandinavisme, og vi kender dens forlis, men retfærdigheden byder os dog vist i dag at erkende, at dens grundtanke var rigtig. Den ville rejse Nordens bygning på selvstændige folkelige rørelser i de enkelte lande og herudfra lede de nordiske folks skæbne ind i en fælles bane. Den så de store nationale bevægelser ude i Europa som en dybt alvorlig realpolitisk baggrund for de nordiske enhedsbestræbelser. Studenterskandinavismen byggede imidlertid så stort i højden, at grunden ikke kunne bære. Der blev ikke tid til at føre fundamenterne dybt nok ned, og Danmarks ulykke i 1864 drog ikke blot os i dybet, men denne ulykke kom for lange tider til at stå som en bitter anklage mod et slægtled, der gav større løfter, end det havde evne eller vilje til at indfri.

Vi kender udviklingen siden: det nye nordiske samarbejde, der efterhånden bredte sig ud over alle økonomiske, sociale og kulturelle felter. Krig og verdenskriser kunne afbryde denne normale samvirken, men sådanne tider rejste også stærke følelser og stærk vilje til at hjælpe brødre i nød. Begivenhederne har haft deres højdepunkter, men også deres skuffelser. Vi mindes besættelsestiden, der herhjemme hos mange forjættede den nære mulighed for et nordisk statsforbund, forhåbninger, som mere realitetsbetonede forstod ville blive skuffet af efterkrigstidens virkelighed. Efterkrigstiden bragte også andre skuffelser; de resultatløse forhandlinger om forsvarsunion og toldunion hører herhen, men herved vil vi ikke

dvæle i dag. Vi vil med vedtagelsen af dette lovforslag mure endnu en sten ind i den bygning, som dog er under opførelse, og hvis bærepiller er de hundreder af nordiske foreninger og organisationer, der ligger som et net henover Nordens lande. Hvor hurtigt arbejdet skal skride frem, og hvor stort et bidrag Det nordiske Råd vil komme til at yde, vil være afhængigt af følelsernes styrke og af det vidsyn, der i kommende tider fostres i de nordiske landes lovgivende forsamlinger.

Jeg har ofte, når jeg syslede med nordiske problemer, ladet tankerne gå tilbage til min tidligste ungdom, hvor jeg første gang modtog stærke indtryk af den nordiske tanke gennem folkehøjskolens undervisning i Nordens historie. Det nordiske fællesskabs idé blev her talt og sunget ind i os, århundredernes forsøg på at forene Nordens lande blev vist os i deres historiske perspektiv. Vi droges mod den stats- og folketanke, der lå bag, og vi æggedes ad fortidens vej. Derfor skal det også her i dag mindes, at det var den danske folkehøjskole, der efter studenterskandinavismens forlis værnede om den nordiske tanke, så den overvintrede hos menigmand og atter kunne rejse sig under tidernes skiften.

Jeg takker regeringen for dens behandling af denne sag, og jeg anbefaler lovforslaget til uforandret vedtagelse.

Helge Madsen: Vi vil også gerne fra vor side give tilslutning til dette forsøg på at skabe fastere rammer om samarbejdet imellem de nordiske lande.

Jeg går ud fra, at når der i bemærkningerne står, at de 16 repræsentanter skal repræsentere de forskellige politiske anskuelser, betyder det, at man vil sende repræsentanter fra samtlige demokratiske partier til dette nordiske råd. Det nordiske Råd får jo ikke besluttende myndighed, og det ærede medlem hr. Hans Hødtoft talte om den frygt for beskæring af suveræniteten, som var kommet til orde andetsteds. Den er der jo ikke megen baggrund for i det foreliggende lovforslag; men jeg tror, selvom jeg ikke mener at måtte regnes til de nordiske entusiaster, at samarbejdet mellem Nordens lande, som mellem andre lande, uvægerligt vil blive stærkere og stærkere af rent tekniske grunde, og så kommer en dag den situation, da Det nordiske Råd skal have videregående, besluttende myndighed. Jeg vil gerne nu pege på, hvor vigtigt det så vil være, at man ganske nøje præciserer, hvad der er fællesanliggender, og hvad hvert enkelt af de nordiske folk fremdeles selv skal råde for.